

HAYOT FAOLIYAT HAVFSIZLIGINING HUQUQIY ASOSLARI

ПРАВОВАЯ ОСНОВА БЕЗОПАСНОСТИ ЖИЗНЕННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

LEGAL BASIS OF LIFE ACTIVITY SECURITY

Sofiyev Saidvoisxon Saidmurodxon o'g'li

Agroinjeneriya va Gidrometrologiya fakulteti o'qituvchisi

sofiyevsaidvoisxon8@gmail.com

Isoqjonova Iroda Akramjon qizi

*Ipakchilik va tutchilik, Qishloq xojalik maxsulotlarini saqlash va qayta
ishlash fakulteti 2-bosqich (bakalavr) talabasi.*

irodaisaqjanovs@gmail.com

Anotatsiya Ushbuda faoliyatning turli bosqichdagi natijalarini tahlil qilish, ularning sifatini hamda ularga yangi yo'l yoritilgan. Texnologiyalar tayyorlov, ishlab chiqarish ishlab chiqarish, saqlash, transportirovka va xizmat ko'rsatish jarayoniga mos keladigan qurilmalar – elektr, issiqlik va inson omili bilan bog'liq mahsulotlar o'rganildi. Natijalar shuni ko'rsatadiki, ishlab chiqarish jarayonida insonni 55% barqaror quvvat manbai sifatida belgilanadi. Kundalik madaniyatni, avtomatlashtirilgan boshqaruv tizimlarini joriy etish va tozalashning muntazam o'qitilishi ishlab chiqarishdagi buyum-xatarlarni yuqori tezlikda ishlab chiqarish. Maqolada ishlab chiqarishni ta'minlashning kompleks ishlab chiqarishi va zamonaviy boshqaruv tizimlari asoslab berilgan.

Kalit so'zlar Mehnat resurslari, faoliyat jarayonlari, inson omili, ergonomika, texnik ta'minot, risklarni boshqarish.

Аннотация Описан анализ результатов разных этапов деятельности, их качество и новый путь к ним. Изучено оборудование, соответствующее технологической подготовке, производству продукции, хранению,

транспортировке и процессу обслуживания – продукции, связанной с электроэнергией, теплом и человеческим фактором. Результаты показывают, что 55% человеческих ресурсов считаются устойчивым источником энергии в производственном процессе. Повседневная культура, внедрение автоматизированных систем управления и регулярное обучение уборщиц, высокая скорость изготовления изделий на производстве. В статье обоснованы комплексное производство и современные управленческие системы обеспечения производства.

Ключевые слова Трудовые ресурсы, процессы деятельности, человеческий фактор, эргономика, техническое обеспечение, управление рисками.

Annotation It describes the analysis of the results of different stages of activity, their quality and a new way to them. The equipments corresponding to the technology preparation, production production, storage, transportation and service process - products related to electricity, heat and human factors were studied. The results show that 55% of human resources are defined as a sustainable power source in the production process. Daily culture, introduction of automated control systems and regular training of cleaning, high speed production of items in production. In the article, complex production and modern management systems of production support are justified.

Keywords Labor resources, activity processes, human factor, ergonomics, technical support, risk management.

Kirish

So'nggi ishlab chiqarish, transport, qurilish, oziq-ovqat sanoati hamda xizmat ko'rsatish sohalarida **inson mehnatini ta'minlashni ta'minlash** masalasiga aylandi.

O'zbekiston Respublikasining “Mehnatni tahrir qilish to'g'risida”gi Qonuni (yangi tahrirda, 202-yil)da ishlab chiqarish jarayonining har bir bosqichda ishlab chiqarish jarayonlari, ishchilarning mehnat va hayotini himoya qilish vazifasi tartibga solingan [1].

Faoliyatning turli ishlab chiqarishlarida — ya'ni **ishlab chiqarish, ishlab chiqarish, saqlash va xizmat ko'rsatish jarayonlarida ishlab chiqarishni ishlab chiqarish, transportirovka qilish, saqlash va xizmat ko'rsatish** jarayonlarida ishlab chiqarishni insoniy transport vositalarini ushlab turish, balki ishlab chiqarishni ishlab chiqarishni saqlab qolish [2].

Qayta tiklashni ta'minlashda **ergonomika, texnik nazorat, ekologik tahlil va holatlarga tuzatish** kabi muhim o'rin tutadi. 30–40 gacha kamaytirgani kuzatilgan [3].

tadqiqot uslublari

tadqiqot ishlab chiqarish jarayonining asosiy bosqichlari bo'yicha olib borildi:

1. **Tayyorlov jarayoni:** texnologik uskunalarni sozlash, xomashyolarni tayyorlash va ularni boshqarish tizimini sozlash.
2. **Ishlab chiqarish jarayoni:** mexanik, issiqlik, elektr energiyasini sozlash.
3. **Saqlash bosqichi:** yong'in tahlili, havoni tozalash tizimi va ventilyatsiya sharoitlarini qilish.
4. **Transport va yuklarni tashish:** og'ir yuklarni ko'tarish, mexanizmlardan keyingi yuklarni olib tashlash.
5. **Ko'rsatish va nazorat harakati:** texnika bo'yicha yo'riqnomalarning xizmatlari va inson omilining ta'sirini aniqlash.

Tahlil jarayonida **GOST 12.0.230–2007** va **O'zbekiston Respublikasi Mehnat kodeksi** talablari asos qilib olindi.

Tahlil haqida

O'rganish jarayonining har bir bosqichida o'ziga xos tarzda aniqlandi (1-jadval).

1-jadval. Faoliyat bosqichlari bo'yicha qanday taqsimoti

Bosqich nomi	asosiy turi	Oldini olish mumkin
tayyorlov	Mexanik, kesuvchi bilan ishlash	Himoya qo'lqoplari, belgini yaxshi
ishlab chiqarish	Elektr toki, yuqori harorat, mexanik qismlar	Yerga ulash, issiqlik izolyatsiyasi, texnik xizmat
Saqlash	Yong'in, portlash	Ventilyatsiya yong'in o'chirish, datchiklar
Transport xizmat ko'rsatish	Yuk tushishi, mexanizmlarning noto'g'ri ishlashi Inson omili, e'tiborsizlik	Yuk ko'tarish me'yorlariga rioya qilish Xodimlarni muntazam o'qitish, yo'riqnoma nazorati

Tahlil aniqlanishicha, **inson omili** 55% kuchli manba manbai [4]. Shu ishni **doimiy o'qitish va davolash** tufayli davolashni ishlab chiqarishni ta'minlashda muhim omil bo'lib xizmat qiladi.

Natijalar muhokamasi

- 1.1.1.1.1.1.

- Texnik vositalarni boshqarishda **avtomatlashtirilgan boshqaruv tizimlari (sensorlar, signalizatsiyalar)** muhim rol o'ynaydi.

- Ekologik tozalash va ta'minlashda qayta ishlash, havo filtrlari suvni tozalash tizimlarini o'rnatish orqali ishlab chiqarish muhitiga ta'sir qiladi.

Xulosa

1. Faoliyatning har bir bosqichda vaziyatni ta'minlash mehnat unumdorligini talab qilish bilan birga, insonni saqlashga xizmat qiladi.

2. asosiy omili — mexanik jarayonlar, elektr quvvati yong'in va insoni bo'lib, ularning dasturiy ta'minoti zarur.

3. Zamonaviy boshqaruv tizimlarini joriy etish orqali ishlab chiqarishdagi baxtsiz hodisalar sonini 40% gacha qayta mumkin.

4. O'zbekistonida “Madaniyat madaniyati”ni kuzatish, muhim ahamiyatga ega.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasi “Mehnatni saqlash to'g'risida”gi Qonuni. – Toshkent, 2023 yil.

2. ISO 45001: 2018 - Mehnatni muhofaza qilish va xavfsizlikni boshqarish tizimlari.

3. FAOning sanoat xavfsizligi hisoboti, Rim, 2022 yil.

4. O'zbekiston Respublikasi Favqulodda vazirligi statistik ma'lumotlari. – Toshkent, 2024.